

П.Т.Тронька обрано почесним професором Дніпропетровської національної гірничої академії, Кам'янець-Подільського національного університету, Міжрегіональної академії управління персоналом, Полтавського, Чернігівського й Кіровоградського педагогічних університетів, почесним доктором Київського, Харківського, Дніпропетровського, Донецького і Хмельницького національних університетів, а також Хмельницького університету управління та права й Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова (Київ).

Мирилом громадської поваги до академіка П.Т.Тронька стало його обрання почесним громадянином міст Києва, Харкова, Богодухова, Канева, Лебедина, Кам'янця-Подільського, Переяслава-Хмельницького.

Свій 95-річний ювілей академік НАН України П.Т.Тронько зустрічає, як і раніше, сповнений насаги і творчих сил. У спілкуванні з колегами Петро Тимофійович постійно наголошує на нових, пріоритетних наукових дослідженнях.

О.Б.Кудлай (Київ)

ДО 80-РІЧЧЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК А.П.ГРИЦЕНКО

Виповнилося 80 років доктору історичних наук Аделіні Павлівні Гриценко – одній із провідних дослідниць історії революції та громадянської війни в Україні, авторці близько 100 наукових праць.

Народилася А.П.Гриценко 10 червня 1930 р. в Києві. У 1953 р. вона закінчила Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка і того ж року вступила до аспірантури при кафедрі історії УРСР. Із 1957 р. почала працювати в Інституті історії АН УРСР, де пройшла шлях від лаборанта до старшого наукового співробітника. Від моменту створення в інституті у 1960 р. відділу історії Великої Жовтневої соціалістичної революції та громадянської війни, в якому було зібрано кращих на той час фахівців із цього періоду, Аделіна Павлівна була його співробітницею.

У 1958 р. вона захистила кандидатську дисертацію на тему «Робітничий і селянський рух у Донецькому басейні в роки першої світової імперіалістичної війни (листопад 1914 – лютий 1917 рр.)». Надалі А.П.Гриценко продовжила дослідження історії пролетаріату України, результатом чого став вихід двох монографій – «Робітничі фортеці соціалістичної революції» (Київ, 1965 р.) і «Робітничий клас України у Жовтневій революції (березень 1917 – січень 1918 рр.)» (Київ, 1975 р.). Одночасно вона була членом авторського колективу низки фундаментальних видань інституту – «Історія робітничого класу Української РСР» (Київ, 1967 р.), тому «Київська область» багатотомного видання «Історія міст і сіл Української РСР» (Київ, 1971 р.), українського й російського видань відповідних томів «Історії Української РСР» (Київ, 1977 р.), 3-го тому «Історії Києва» (Київ, 1987 р.) тощо. За активну участь у створенні «Історії міст і сіл Української РСР» Аделіна Павлівна в 1976 р. була нагороджена почесною грамотою Президії Академії наук УРСР та Республіканського комітету профспілок працівників освіти, вищої школи й наукових установ.

У 1979 р. вона успішно захистила докторську дисертацію на тему «Робітничий клас України у період підготовки та проведення Великої Жовтневої соціалістичної революції (березень 1917 – січень 1918 рр.)». Продовжуючи вивчати історію робітничого класу України, його професійних організацій, зокрема, залізничників, А.П.Гриценко стала співавтором кількох колективних монографій, ряду статей у наукових журналах. За роботу над написанням узагальнюючої праці «Очерки истории профессиональных союзов Украинской ССР» (Київ, 1983 р.) Аделіна Павлівна була нагороджена почесною грамотою Української республіканської ради профспілок.

А.П.Гриценко активно працювала в Українському товаристві охорони пам'яток історії і культури. Із 1979 р. вона – голова Печерського районного осередку УТОПІК, а також член президії міської організації. У 1980 р. опублікувала брошуру «Пам'ятники історії і культури Печерська». Водночас співпрацювала з республіканським товариством «Знання» – як член його науково-методичної ради з поширення історичних знань. Її перу належить також кілька праць з історії революційних подій в Україні.

Поряд із науковою діяльністю багато сил та уваги дослідниця приділила роботі у міжвідомчій раді Президії АН УРСР і Міністерства освіти УРСР «Наука – народній освіті» та

бюро координаційної ради з проблеми «Велика Жовтнева соціалістична революція на Україні». А.П.Гриценко взяла участь у написанні посібника для вчителів, стала автором низки методичних розробок для лекторів. За свою плідну працю в галузі освіти та педагогічної науки 1986 р. їй було нагороджено медаллю А.С.Макаренка.

У другій половині 1980-х рр. із початком інтелектуального переосмислення вітчизняної історії активізувалася робота відділу щодо дослідження подій і процесів Української революції 1917–1921 рр., оскільки минуле вітчизняного національно-державного відродження було майже невідомим. Уведення до наукового обігу нових джерел і літератури вимагало творчих розробок актуальних проблем та їх узагальнюючих оцінок, позбавлених ідеологічних штампів й усталених схем. До цього процесу активно долучилася і доктор історичних наук А.П.Гриценко. Упродовж 1990-х рр. вийшов ряд її нових праць. Серед них: «Українські робітники на шляху творення національної держави (І Всеукраїнський робітничий з'їзд 11–14 (24–27) липня 1917 р.)» (1992 р.); «Політичні сили у боротьбі за владу в Україні (кінець 1917 – поч. 1919 р.)» (1993 р.); «Політичні сили у боротьбі за владу в Україні: Рік 1919-й» (1996 р.); «Політичні сили у боротьбі за владу в Україні: Рік 1920-й» (1996 р.); «Діяльність українських організацій на теренах Росії за доби Української Центральної Ради» (1999 р.) та ін. А.П.Гриценко стала одним з авторів колективних праць з історії національних урядів ХХ ст. та політичного терору в Україні.

У той час розпочалася масштабна робота з виявлення документів, котрі перебували на спецзберезенні, із метою їх опублікування у відповідних збірниках. Як упорядник та автор приміток Аделіна Павлівна взяла активну участь у підготовці до друку таких, широко відомих тепер серед фахівців, видань, як «Український національно-визвольний рух. Березень – листопад 1917 року: Документи і матеріали» (Київ, 2003 р.) та двотомного збірника «Директорія. Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки (1918–1920 рр.)» (Київ, 2006 р.).

За десятиліття плідної наукової діяльності А.П.Гриценко співпрацювала з численними енциклопедичними виданнями, газетами, журналами, публікувала відгуки й рецензії на монографії, брошури, робила наукові огляди, брала участь у багатьох всеукраїнських і міжнародних конференціях істориків. Вона надавала постійну допомогу науковій молоді; під її керівництвом захищено дві кандидатські дисертації. Колектив Інституту історії України НАНУ, колеги, учні щиро бажають ювілярці доброго здоров'я!